

Jonathan Van Maren: PROBLEMA FUNDAMENTALĂ A CONSERVATORISMULUI

🕒 Acum 5 minute 👁 3 Vizualizari 📖 8 Timp de citire

La începutul acestei luni, am vorbit ceva mai mult la telefon cu Niall Ferguson, istoricul scoțian care este și profesor la Universitatea Stanford, în legătură cu o recenzie a ultimei sale cărți, „Doom: The Politics of Catastrophe”. În primul capitol, Ferguson se referă de mai multe ori la religie ca „gândire magică” așa că l-am întrebat dacă are propriul cadru metafizic pentru a înțelege evenimentele sau, în cazul în care nu dispune de așa ceva, care este acel cadru pe care l-ar prefera ca oamenii să-l aibă. Răspunsul său a fost fascinant.

„Am fost crescut ca ateu – nu am devenit unul. Pentru mine, ateismul este credința religioasă în care s-a

Într-un cadru etic calvinist, dar fără Dumnezeu. Existau anumite beneficii. Eram încurajat să gândesc foarte critic despre religie, dar și despre știință, însă atunci când am ajuns istoric mi-am dat seama că nu poți clădi o societate pe așa ceva. Cu siguranță ateismul este, în special în formele sale militante, un cadru metafizic foarte periculos pentru o societate.”

„Știu că nu pot dobândi o credință religioasă, dar cred că trebuie să mergem la biserică. Nu avem, cred, un sistem moral dobândit prin evoluție. Nu pun preț pe ideea că evoluția singură ne face să fim morali. Poate schimba comportamentul, dar există mult prea multe dovezi că, atunci când dispar constrângerile civilizației, ne comportăm unul față de altul cu cea mai mare sălbăcie posibilă. Cred cu toată forța în ideea că înțelepciunea moștenită în urma a două milenii de creștinism ne oferă un cadru destul de bun în care putem trăi.”

Să-l auzi pe unul dintre cei mai proeminenți istorici ai lumii – la rândul lui agnostic – spunând că ar trebui să mergem la biserică este mai degrabă neașteptat, dar sentimentele lui Ferguson par a fi parte dintr-o tendință din ce în ce mai accentuată. Regretatul filosof Sir Roger Scruton a început să meargă și el la biserică, în pofida agnosticismului său, cântând la orgă. Prietenii săi seculari spun că în fond credința sa a rămas culturală. Alți prieteni nu sunt atât de siguri. Ceea ce știm este că pentru el creștinismul reprezenta în multe feluri sufletul civilizației apusene, iar conceptul creștin unic de iertare era complet de neînlocuit pentru supraviețuirea civilizației.

Prietenul lui Scruton, scriitorul conservator Douglas Murray care a fost crescut în Biserică înainte de a o părăsi ca adult, s-a referit în mai mult rânduri la sine ca la un „creștin ateu”. Într-o dezbatere recentă cu teologul N.T. Wright, el s-a descris pe sine ca fiind „un agnostic stânjenit care recunoaște valorile și virtuțile credinței creștine în care a fost crescut” și care este iritat de felul în care Biserica Anglicană se îndepărtează de moștenirea ei „renunțând la bijuteriile sale” cum ar fi „Biblia Regelui Iacob și Cartea de Rugăciune Comună” în schimbul unor pietăți progresiste.

„Teama mea este că Biserica nu face ceea ce mulți dintre noi, din afara ei, își doresc să facă, și anume evanghelizare, afirmarea adevărurilor și ideilor sale. Când vezi că pică în recitarea ultimilor tropi la modă, te gândești că a mai căzut ceva, la fel ca absolut totul din această epocă. Sunt un non credincios dezamăgit.”

În opinia lui Murray, creștinismul este esențial deoarece până acum seculariștii au fost complet incapabili să creeze o etică a egalității care să se compare cu idea creștină conform căreia toate ființele umane sunt create după chipul lui Dumnezeu. Într-un editorial pentru The Spectator el consideră că societatea postcreștină are trei opțiuni la îndemână. Prima este cea de a abandona ideea că orice viață umană este valoroasă. „O alta este de a construi rapid o versiune atee a sfințeniei individului”. Și dacă această soluție nu merge? „Atunci nu mai avem decât o singură rezolvare. Și anume să ne întoarcem la credință, fie că ne place, fie că nu.”

Într-un podcast recent, Murray a fost mai tranșant: „Sfințenia vieții umane este un concept iudeo-creștin care s-ar putea să nu supraviețuiască foarte ușor dispariției civilizației iudeo-creștine.”

Într-un interviu pe care i l-am luat recent, cercetătorul în științe sociale și agnosticul Charles Murray mi-a spus

Făcându-se o portavoce a lui John Adams, el preciza că libertățile americane și constituția care le protejează au fost menite pentru un popor religios.

Superba lucrare a lui Tom Holland „Dominion: How the Christian Revolution Remade the World”, publicată în 2019, avansează un argument similar. Mulți ani, Holland, un agnostic, a scris istorii captivante ale vechilor greci și romani, dar a observat că în acele societăți cruzimea față de cei slabi, violul și abuzurile sexuale îndreptate către sclavi erau un mod de viață acceptat social, în timp ce exterminarea în masă a dușmanilor reprezenta ceva firesc. Oamenii aceștia și etica lor ne par ceva foarte străin, scrie Holland.

Creștinismul a fost acela, conchide Holland, care a schimbat toate acestea într-o revoluție atât de cuprinzătoare încât până și criticii creștinismului trebuie să împrumute concepte din creștinism pentru a face acuzații. Fără creștinism, nimeni nu ar mai fost astăzi activist al justiției sociale. El și-a apărat cu măiestrie punctul de vedere într-o dezbatere cu subiectul „Ne-a dat creștinismul valorile umane?” purtată cu filosoful ateu A.C. Grayling, care părea foarte enervat de această idee.

Nu cu mult timp în urmă, atei precum Christopher Hitchens susțineau că „religia otrăvește totul”, un sentiment care pare să nu mai fie atât de predominant pe măsură ce avansăm în epoca postcreștină.

Hitchens susținea adesea că nu este un ateu ci un anti-teist: nu credea în Dumnezeu și era bucuros că nu crede. Însă este fascinant să observăm intelectualii care împărtășesc exact sentimentul opus: nu cred, dar cumva îmi doresc să creadă. Psihologul Jordan Peterson, care vorbește frecvent despre creștinism, este un bun exemplu. Într-un dialog purtat pe marginea poveștii creștine cu Jonathan Pageau, abia stăpândinu-și lacrimile, Peterson afirma: „Probabil cred asta, dar sunt surprins de credința mea și nu înțeleg asta.”

El continuă:

„Într-un anumit sens, cred că este indiscutabil. Știi, avem un sens narativ al lumii. Pentru mine aceasta este lumea moralității, lumea care ne spune cum să acționăm. Este reală, ne comportăm ca și cum ar fi reală. Nu este lumea obiectivă, dar povestea și lumea obiectivă se ating. Iar exemplul ultim al acestei interacțiuni se presupune că este Hristos. Nu știu ce să fac cu asta – mi se pare ceva ciudat de plauzibil. Dar cu toate acestea, nu știu cum să o iau. În parte pentru că este o realitate prea cutremurătoare pentru a o crede în întregime. Nici măcar nu știu ce s-ar întâmpla dacă ai crede pe de-a întregul.”

Nu cu mult timp în urmă, atei care se retrăgeau în turnurile lor darwiniste pentru a trimite de acolo săgeți către credincioși își doreau să se afle acolo. Izolarea lor intelectuală reprezenta o fugă de credință pentru că își doreau să nu fie adevărat creștinismul. Îl urau și credeau că ne va fi mai bine fără el. La fel precum Hitchens, erau încântați să descopere argumente care le permiteau să-l respingă. Din ce în ce mai mult, unii intelectuali din domenii diverse – istorie, literatură, psihologie, filosofie – privesc la ceea ce era cândva un refugiu dorindu-și cumva să poată crede. Au înțeles că creștinismul este indispensabil și frumos, dar constrângerile lor intelectuale îi împiedică să-l îmbrățișeze ca fiind adevărat.

Văzând civilizația apuseană eviscerată de creștinism, mulți sunt gata să spună: „Avem nevoie de Hristos”.

mute la nivel personal. Peterson pare să înțeleagă acest lucru și este copleșit de această realitate.

Pentru moment, istorici precum Niall Ferguson își dau seama că bastionul fundamental al civilizației noastre fragile este creștinismul.

„Cred că ideea de a face față unui viitor cumpit fără un set de mângâieri consolidat și validat de experiență este aproape cu siguranță greșită. Sunt unul dintre acei oameni care nu am ajuns ateu din cauză că am ales asta, și aproape că am scăpat de ateism pe baza studiilor istorice. Cele mai mari dezastre pe care le avem de înfruntat sunt legate de totalitarism, iar asta este lecția secolului XX. Pandemiile au ucis o mulțime de oameni, dar nu cât totalitarismele.”

„Mă neliniștește faptul că totalitarismul câștigă teren prin atât de multe direcții”, mai afirmă Ferguson. „Totalitarismele au fost rele dintr-o sumedenie de motive, iar unul dintre ele l-a reprezentat atacul asupra religiei. Când văd cum ia proporții totalitarismul, nu în China, ci, în moduri subtile, în societatea noastră, mi se pare că acesta este dezastrul de care trebuie să ne ferim. De ce sunt conservator și nu doar un liberal clasic? Pentru că liberalismul clasic nu va opri justițiarul social și nici totalitarismul. Nu este suficient de puternic. În cele din urmă, avem nevoie de ideile moștenite de la o civilizație și de apărarea împotriva acestei forme particulare de dezastru.”

Supraviețuirea creștinismului este fundamentală pentru supraviețuirea Apusului. Vestea proastă este că oamenii își dau seama de asta când deja pare prea târziu. Vestea bună este simplă. „Creștinismul a trecut printr-o serie de revoluții și în fiecare dintre ele a murit. Creștinismul a murit de multe ori și a înviat pentru că are un Dumnezeu care știe cum să iasă din mormânt”, scria Chesterton în Omul Etern.

Autor: Jonathan Van Maren

Sursa: contramundum.ro

Despre autor

editor